

Datum

2019-10-08

Vår referens

Elin Ewers

Utredningssekreterare

elin.ewers@malmö.se

Tjänsteskrivelse**Redovisning av förvaltningens samarbete med det lokala näringslivet/branschorganisationer
GYVF-2019-3430****Sammanfattning**

Förvaltningen har fått i uppdrag av nämnden att redovisa hur huvudmannen och verksamheterna samarbetar med lokalt näringsliv och branscher inom respektive utbildningsform. Redovisningen innehåller en beskrivning av hur förutsättningarna för samarbete ser ut och vad som är reglerat i utbildningarnas styrdokument. Därtill ges ett antal exempel på hur samarbetet konkret ser ut i ett urval av verksamheterna. Ärendet omfattar både gymnasie- och vuxenutbildningens verksamheter.

Förslag till beslut

1. Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden lägger redovisningen av förvaltningens samarbete med branscher och lokalt näringsliv inom respektive utbildningsform till handlingarna.

Beslutsplanering

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämndens arbetsutskott 2019-10-17

Gymnasie- och vuxenutbildningsnämnden 2019-10-25

Ärendet

Samverkan med branscher och lokalt näringsliv är en central förutsättning för att kunna erbjuda elever en kvalitativ utbildning som ger goda förutsättningar att etablera sig på arbetsmarknaden. Föreliggande ärende innehåller en beskrivning av hur förutsättningarna för samarbete ser ut och vad som är reglerat i utbildningarnas styrdokument. Därtill ges ett antal exempel från verksamheterna på hur samverkan konkret kan se ut. Ärendet omfattar både gymnasieskola, gymnasiesärskola- och vuxenutbildningens verksamheter.

Förutsättningar utifrån styrdokumentet

Läroplanen för (GY11) anger att varje elev på ett nationellt yrkesprogram inom gymnasieskolan ska ges möjlighet att uppnå kraven för en yrkesexamen. Det innebär att eleven har uppnått en av branschen godtagbar nivå av yrkeskunnande för att vara väl förberedd för yrkeslivet. I läroplanerna för både gymnasieskolan och gymnasiesärskolan framhålls det vidare att skolan ska eftersträva ett gott samarbete med arbetslivet. Samverkan med arbetslivet krävs för att eleverna ska få en utbildning av hög kvalitet och för att få underlag för val av kurser inom utbildningen och för vidare studier eller yrkesverksamhet. Det är särskilt viktigt att skolan samarbetar med arbetslivet om yrkesutbildningen.

Skolan ska vidare, enligt läroplanen för både gymnasieskolan och gymnasiesärskolan, ta till vara de kunskaper och erfarenheter som finns i det omgivande samhället och som eleverna har från bland annat arbetslivet. Den värld som eleven möter i skolan och det arbete som eleven deltar i ska förbereda för livet efter skolan.

I läroplanerna för samtliga av förvaltningens utbildningsformer lyfts även vikten av en god studie- och yrkesvägledning då arbetslivet fortlöpande förändras när det gäller behovet av kompetens och rekrytering av arbetskraft inom olika områden. Universitet och högskolor, Arbetsförmedling, näringsliv samt arbetsmarknadens parter och branschorganisationer har därför viktiga roller i informationen till skolan och eleverna.

I läroplanen för vuxenutbildning (Lvux12) framgår att samarbete med arbetslivet, Arbetsförmedlingen och arbetsmarknadens parter är av betydelse för yrkesutbildningens kvalitet och för elevens fortsatta etablering på arbetsmarknaden.

Nationella och lokala programråd

För varje yrkesprogram i gymnasieskolan finns det idag ett nationellt programråd. Programråden stärker samarbetet mellan gymnasieskolan och arbetslivet för att yrkesutbildningarna bättre ska motsvara arbetslivets behov. De tretton nationella programråden diskuterar och ger råd till Skolverket som rör olika frågor på nationell nivå inom yrkesutbildning.

Enligt gymnasieförordningen ska det för yrkesprogrammen i gymnasieskolan finnas ett eller flera lokala programråd. Lokala programråd ska möjliggöra samverkan mellan skola och arbetsliv och är en viktig komponent för att yrkesutbildningen inom gymnasieskolan ska kunna fungera och utvecklas. Det finns dock inte någon bestämmelse om att det ska finnas lokala programråd inom vuxenutbildningen.

Styrdokumentet reglerar inte hur de lokala programråden ska organiseras eller vilka frågor som dessa ska diskutera. Exempel på uppgifter som de lokala programråden hanterar är

- anskaffning av platser för det arbetsplatsförlagda lärandet (apl),
- planera och organisera det arbetsplatsförlagda lärandet,
- medverka i utformning av gymnasiearbeten,
- samverka om utbildningens långsiktiga utveckling och
- medverka i det systematiska kvalitetsarbetet genom att ta fram utvärderingsprinciper rörande det arbetsplatsförlagda lärandet

Arbetsplatsförlagt lärande (apl)

Arbetsplatsförlagt lärande är en viktig del av yrkesutbildningen inom gymnasieskola och vuxenutbildning. Det arbetsplatsförlagda lärandet är avgörande för att eleven ska bli väl förberedd för sitt yrke. Huvudmannen ansvarar för att skaffa platser för det arbetsplatsförlagda lärandet och kvalitetssäkra detta utifrån skolans och myndigheters regelverk. Arbetsplatsförlagt lärande ska även ingå i det systematiska kvalitetsarbetet. (Gymnasieförordningen 4 kap 12 §, Förordning om vuxenutbildning 2 kap 27 §)

Förvaltningens samarbete

Huvudmannen arbetar strategiskt och systematiskt för att stötta skolenheternas samarbete med branschen utifrån läroplanens krav. Utvecklingen av branschsamarbetet är en viktig del av skolornas och huvudmannens systematiska kvalitetsarbete och arbetet följs upp i både skolornas

och huvudmannens lägesrapport.

Förvaltningens kommunikationsavdelning arbetar tillsammans med skolorna för att stärka samarbetet gentemot branschen. Som exempel kan nämnas att kommunikationsavdelningen under hösten har inlett ett samarbete med fordons- och transportorganisationer för att stärka Agnesfrids gymnasiums varumärke och öka dialogen mellan de olika parterna. Syftet är också att förbättra samarbete med och information till studie- och yrkesvägledare. Information om utbildningarna och branscherna ska ske genom flera olika kanaler för att nå potentiella elever och andra viktiga målgrupper. Denna typ av samarbete kommer utvecklas framöver och spridas till fler skolor.

Ytterligare ett viktigt verktyg för samarbete med branschen är TO DO-mässan, en jobb- och utbildningsmessa som arrangeras av förvaltningens kommunikationsavdelning i samarbete med Arbetsförmedlingen. Där får arbetsgivare, branschen, utbildningsanordnare inklusive studie- och yrkesvägledare samt arbetsförmedlare möjlighet att diskutera studier, jobb och karriär med Malmös unga.

Inom förvaltningens skolenheter finns idag etablerade och i olika grad utbyggda samarbeten med branscher och lokalt näringsliv. Samtliga yrkesutbildningar inom den kommunala vuxenutbildningen i Malmö har idag branschråd kopplade till utbildningen. Även inom den upphandlade utbildningen finns motsvarande branschråd där de olika parterna deltar. Hur samarbetena ser ut varierar dock utifrån verksamheternas men också branschernas förutsättningar. Nedan följer ett antal exempel från både gymnasie- och vuxenutbildningen i Malmö stad.

Gymnasiesärskola

Inom gymnasiesärskolan är stödet till eleverna vid det arbetsplatsförlagda lärandet och inför övergången till arbetslivet viktigt. Arbetet fortsätter på de olika skolenheterna med att bygga upp samarbeten för att bredda utbudet av apl-platser. Studie- och yrkesvägledare och apl-samordnare arbetar för att skapa goda övergångar för eleverna mellan studier och yrkesliv. Arbetsförmedlingen är en central samarbetspartner när det gäller elevernas planering för livet efter gymnasiesärskolan. Flera gymnasiesärskolor lyfter utmaningar i att stötta eleverna på deras apl-platser utifrån arbetsplatsens och elevens behov.

Agnesfrids gymnasium

På Agnesfrids gymnasium finns fordons- och transportprogrammet. Programmet har ett antal olika inriktningar: godshantering, karosseri och lackering, lastbil och mobila maskiner, personbil samt transport. Skolans programråd är kopplade till de kurser som är yrkesförlagda och finns för både gymnasie- och vuxenutbildning. I programråden finns förutom pedagogisk personal, bransch- och fackförbund även elever representerade. Det finns lärarrepresentation både från de gymnasiegemensamma ämnena och från yrkesämnena.

Agnesfrids gymnasium är certifierat som ett motorbranschcollege (MBC). Senaste certifieringen skedde hösten 2018. Samarbetet inom MBC har som syfte att stärka kompetensförsörjningen till branschen och leda till en kvalitetssäkring av utbildningarna. Ett av kriterierna för att en utbildningsanordnare ska bli certifierad är att det finns fungerande lokala programråd. Samarbetet innebär också krav på kompetensutveckling för lärare.

Skolan samarbetar även med branschen kring rekrytering och arrangerar därför till exempel

Öppet hus där branschen medverkar. Öppet hus riktar sig både till gymnasieelever och elever inom vuxenutbildningen. Skolan deltar också på TO DO-mässan tillsammans med Transportfackens Yrkes- och Arbetsmiljönämnd (TYA).

Arbetsplatsförlagt lärande är en viktig del av yrkesutbildningarna på Agnesfrids gymnasium. För att möta företagets flexibla behov har skolan testat olika modeller för att erbjuda handledarutbildningar. I nuläget erbjuds en grundläggande utbildning vid ett tillfälle per läsår. Lärare genomför sedan kontinuerligt anpassade uppföljningar ute på arbetsplatserna. Skolan informerar också företagen om möjligheten att gå Skolverkets webbaserade handledarutbildning. Det varierar från företag till företag i hur många som väljer att genomföra denna.

På Agnesfrids gymnasium finns ett utvecklat samarbete med branschen inom verkstadsområdet. Det finns däremot svårigheter i att etablera en motsvarande samverkan med transportbranschen då företagen idag deltar i mindre utsträckning i de programråd som finns.

Komvux Malmö – Kungsgatan 44

På Komvux Malmö (Kungsgatan 44) finns gymnasial yrkesutbildning inom restaurang och livsmedel samt gymnasial yrkesutbildning inom vård och omsorg.

Inom restaurang- och livsmedelsprogrammet som ingår i Malmö Restaurangskola är ett samarbete med branschen under uppbyggnad. Ett programråd har etablerats och det första mötet sker under hösten 2019. Förvaltningens kommunikationsavdelning stöttar utbildningen i denna uppbyggnadsfas. Malmö Restaurangskola blir även under läsåret så kallad silversponsor till Skåne Kulinar som är ett regionalt kocklag som startats av den skånska distriktsföreningen i Svenska Kockars Förening.

Skolans programråd inom vård och omsorg är kopplade till de kurser som är yrkesförlagda. I programråden finns utbildningsanordnare, fackförbund och arbetsgivare representerade. Det finns ett samarbete även med privata vårdgivare men dessa deltar inte i programråden utan erbjuder endast apl-platser.

Skolan har ett utvecklat samarbete med *vård- och omsorgscollege*. Vård- och omsorgscollege utgör en certifierad samverkan mellan arbetsgivare, fackliga organisationer och utbildningar. Syftet med samarbetet är att utveckla och kvalitetssäkra innehållet i utbildningarna. Samarbetet leder även till en certifiering av utbildningarna. Samarbetet har löpt sedan 2012 och utbildningen certifierades på nytt 2016. I samverkan krävställdes vad som ska utgå för att en diplomering ska kunna göras. Arbetet leds av en lokal styrgrupp där deltagarna representerar arbetsliv och utbildning. Det finns även en lokal arbetsgrupp kopplad till vård- och omsorgscollege.

Det finns stora svårigheter i att hitta apl-platser till eleverna inom vård- och omsorgsprogrammet vilket enligt skolan framför allt beror på att många skolor och utbildningar konkurrerar om samma platser. Skolan är mån om de kontakter de har med branschen och undviker till exempel i första hand att ha två elever på samma plats. Bristen på apl-platser riskerar att få negativa konsekvenser för måluppfyllelsen. Tidigare har bristen på platser framför allt funnits hos Skånes universitetssjukhus men det finns nu en brist även hos kommunen. Utbildning av handledare pågår kontinuerligt. Det är få handledare som väljer att gå Skolverkets webbaserade kurser och skolan kan inte utbilda i den hastighet de önskar.

Under hösten 2019 genomförs ett pilotprojekt där en klass inom vård- och omsorgsutbildningen

genomför arbetsplatsförlagt lärande kontinuerligt genom hela utbildningen (ca 1–2 dagar i veckan). De dagar eleven studerar på utbildningsenheten gör den det tillsammans med undervisande lärare och kurskamrater. Förhoppningen är att detta ska ge eleven en mer kvalitativ och kontinuerlig undervisning ute i verksamheterna där teori och praktik varvas på ett mer effektivt sätt.

Det finns på skolan därtill ett utökat samarbete med branschen kring den vårdbiträdesutbildning som startat hösten 2019. Utbildningen är en del av ett så kallat nationellt yrkespaket med kurser från vård- och omsorgsprogrammet utformat för arbete som vårdbiträde. Utbildningen inleds med att eleverna läser in grundläggande svenska vilket sker i samarbete med Komvux på grundläggande nivå.

Ytterligare ett exempel där det finns ett samarbete med branschen är ESF-projektet *Vägen in*. Syftet är att öka inkluderingen på arbetsmarknaden genom insatser riktade till både arbetsökande utrikes födda Malmöbor som står långt från arbetsmarknaden och potentiella arbetsgivare, främst inom välfärds- och servicesektorn. Projektet erbjuder 25 utrikes födda kvinnor ett skräddarsytt paket bestående av ett grundläggande/förberedande spår med svenska som andraspråk och vård- och omsorgskunskap, följt av en lärlingsutbildning till undersköterska. Utbildningen kombineras med en tidsbegränsad anställning inom Malmö stad som varar under hela utbildningstiden, med placering inom vård- och omsorgsverksamheten inom Malmö stad.

Universitetsholmens gymnasium

På Universitetsholmens gymnasium finns el- och energiprogrammet, VVS- och fastighetsprogrammet, vård- och omsorgsprogrammet samt introduktionsprogram.

För vård- och omsorgsprogrammet sker samverkan med branschen inom ramen för vård- och omsorgscollege (se beskrivning av vård- och omsorgscollege ovan). En prioriterad fråga är, liksom för vård- och omsorgsprogrammet på Komvux, den minskande tillgången på apl-platser. Skolan ser att ett breddat samarbete är nödvändigt där även privata vårdgivare inom och utanför kommunen inkluderas. Även elever på introduktionsprogram inom vård- och omsorg erbjuds i den mån det är möjligt praktikplatser.

Programråden för VVS- och fastighetsprogrammet och el- och energiprogrammet har en god representation från både utbildningsanordnare, arbetsgivare och fackförbund. I programrådet finns även elever representerade. Programråden är gemensamma för de båda programmen då båda utbildningar är kopplade till installationsbranschen. Skolan upplever detta som positivt då det skapar nya kontaktytor där även företagen får möjlighet att träffa varandra. Programråden diskuterar en rad olika frågor, bland annat förutsättningar för rekrytering, samarbete kring gymnasiearbeten och anskaffning av apl-platser.

Inom el- och energiprogrammet finns det idag vissa svårigheter i att hitta apl-platser och läget riskerar att försämrats ytterligare i och med en lågkonjunktur. Detta beror framför allt på ett ökat antal elever som går programmet samt konkurrens om arbetsplatserna då ett flertal utbildningsanordnare inom både gymnasie- och vuxenutbildning idag har utbildningar inom el- och energiprogrammet. Särskilt i årskurs tre innebär det svårigheter för skolan då tiden som det arbetsplatsförlagda lärandet omfattar är lång.

Skolan erbjuder handledarutbildning till de personer som är handledare under det arbetsplatsförlagda lärandet samt informerar om möjligheten att gå Skolverkets webbaserade

utbildning. Skolan har dock kunnat konstatera att det i de flesta fall är mer effektivt att besöka företagen och ge relevant information till både ledning och handledare på plats.

Utöver programråd finns ytterligare ett branschsamarbete inom VVS- och fastighetsprogrammet. Universitetsholmens gymnasium har blivit utsett till det som kallas en *förstklassig skola* av VVS-Branschens Yrkesnämnd (VVSYN). En certifiering som förstklassig skola är ett bevis på att skolan erbjuder eleverna den utbildning som branschen efterfrågar. De företag som tar emot elever på arbetsplatsförlagt lärande eller anställer en lärling som har gått på en förstklassig skola vet att personen har en god grund att stå på. Branschen rekommenderar företagen att prioritera att ta emot elever som har gått på förstklassiga skolor. För att bli certifierad som förstklassig skola utgår VVS-Branschens Yrkesnämnd från en rad olika faktorer i sin bedömning, såsom utbildningens innehåll, lärarnas erfarenhet och behörighet, ändamålsenliga lokaler, verktyg och material, arbetsplatsförlagt lärande och elevnöjdhet. I årskurs tre genomförs inom ramen för samarbetet även ett kunskapsprov på hela utbildningen. Resultatet ger VVS-Branschens Yrkesnämnd och skolan en bild över den teoretiska kunskapsnivån och utgör även underlag för eventuella förbättringsområden.

Inom el- och energiprogrammet är Universitetsholmens gymnasium partner med ETG-Sverige. ETG-Sverige är ett utbildningskoncept från elteknikbranschen. Syftet är att kvalitetssäkra yrkesämnena i utbildningen och utveckla kvaliteten på programmet. Skolan får genom konceptet en kvalitetssäkring som utgår från företagets förväntningar och branschens krav på blivande medarbetare inom elteknikbranschen. Skolan ingår genom ETG-Sverige i ett nätverk som samverkar kring att utveckla sin utbildning i nära samarbete med branschens företag såväl nationellt som regionalt. Samarbetet innebär att ca 25 procent av eleverna går ut med gymnasieexamen från programmet samt en ETG-examen. Dessa personer kan kalla sig för elektriker direkt och behöver inte gå ett år som lärling. De elever som väljer att inte ta en ETG-examen gör ofta detta då de önskar gå ett extra år som lärling för att känna sig redo.

Malmö Borgarskola

På Malmö Borgarskola finns idag yrkesprogrammen handels- och administrationsprogrammet och hotell- och turismprogrammet.

Det finns ett programråd kopplat till hotell- och turismprogrammet och samarbetet med branschen är etablerat. Det finns ett stort behov av kompetens i branschen och samarbetet har därför mycket fokus på framtida rekrytering. Det är framför allt hotellbranschen som är representerad i programråden och då i första hand de större hotellkedjorna. På programråden diskuteras bland annat formerna för det arbetsplatsförlagda lärandet och hur rekryteringen kan öka till branschen på ett mer långsiktigt och hållbart sätt.

I dagsläget finns inga svårigheter i att hitta platser till det arbetsplatsförlagda lärandet inom hotellbranschen, däremot är det svårare inom turismbranschen. Skolan har därför intensifierat sina kontakter med andra kommuner för att bredda antalet företag där eleverna kan ha sin placering. Handledarna går i de flesta fall Skolverkets webbaserade utbildning. Skolan har även ett samarbete med Visita som är bransch- och arbetsgivarorganisation för den svenska besöksnäringen. Det finns dock i nuläget inga certifieringar eller branschcollege liknande det för vård och omsorg.

Inom handels- och administrationsprogrammet är samarbetet med branschen i en uppbyggnadsfas då skolan nyligen tagit över programmet från före detta Värnhemsskolan.

Under innevarande läsår prioriteras att starta upp ett programråd och öka bredden i de apl-platser som erbjuds eleverna. Utifrån att det finns en viss flexibilitet i kursplanernas innehåll kommer skolan därtill fokusera på att ytterligare öka relevansen i utbildningarnas innehåll för eleverna och för branschen. Ett Öresundssamarbete planeras där svenska och danska skolor ska samarbeta. Syftet är att möjliggöra elevutbyten och lärarutbyten men även att kunna byta apl-platser med varandra.

Pauliskolan

På Pauliskolan finns barn- och fritidsprogrammet som är en gymnasieutbildning. Utbildningen har tre inriktningar: fritid och hälsa, pedagogiskt arbete samt socialt arbete. Pauliskolan har även en utbildning till barnskötare inom Komvux på gymnasial nivå, denna utbildning har inriktning mot pedagogiskt arbete.

Det finns programråd både för gymnasieutbildningen och för Komvux. Programråden sammankallas en gång per termin. I dessa ingår kommunala och privata utbildningsanordnare, arbetsgivare och vid vissa tillfällen även politiker. Aktuella ämnen lyfts såsom handledarutbildning eller gymnasiearbeten.

Pauliskolan har ett tätt samarbete med branschen när det gäller bland annat apl-platser. I den branschsammanlutning som etablerats möts skolan, förskoleförvaltningen och privata utbildningsanordnare ca en gång per termin. Branschen är sammankallande och vid mötena lyfts strategiska frågor rörande bland annat apl-platser, kvalitetsutveckling och handledarutbildning. Pauliskolan erbjuder handledarutbildning två gånger per år och handledarna har därtill möjlighet att gå Skolverkets webbaserade utbildning.

Vidare har Pauliskolan en uppdragsutbildning med utgång barnskötare (pedagogisk inriktning). Eleverna är tillsvidareanställd personal som arbetar i Malmös kommunala förskolor. Utbildningen innebär att eleverna arbetar fyra dagar i veckan och studerar en dag i veckan under 40 veckor.

Ansvariga

Lars Rehnberg Förvaltningschef